

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького

I. Загальні положення

Кодекс академічної доброчесності (далі – Кодекс) Мелітопольського державного педагогічного університету (далі – університет, МДПУ) визначає загальноприйняті світовою спільнотою стандарти здійснення освітньо-наукової діяльності здобувачами вищої освіти, а також педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та іншими категоріями співробітників (далі – співробітники університету) з дотриманням при цьому основних моральних і правових норм академічної поведінки.

Разом з іншими документами, які регламентують політику забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності університету, цей Кодекс забезпечує дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

При формуванні змісту Кодексу враховано вимоги Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, чинних наказів і рекомендацій Міністерства освіти і науки України, іншої загальнодержавної нормативної бази, Положення про академічну доброчесність та Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького. В тексті Кодексу використано інформацію з відкритих електронних ресурсів – сайтів (включаючи нормативну базу) вітчизняних і закордонних закладів вищої освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, освітня і наукова періодика, дані національних та міжнародних опитувань тощо, а також враховано пропозиції здобувачів вищої освіти та співробітників університету.

1.1. Кодекс МДПУ установлює загальні етичні принципи та правила поведінки, якими мають керуватися студенти, викладачі, адміністрація та співробітники університету (далі – учасники освітнього процесу) під час

навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності; визначає особливості дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти; види академічної відповідальності педагогічних, науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти; права осіб, щодо яких порушено питання щодо недотримання ними академічної доброчесності.

1.2. Дія Кодексу поширюється на всіх учасників освітнього процесу Університету.

1.3. Педагогічні, науково-педагогічні працівники Університету зобов'язані дотримуватися в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти.

1.4. Особи, які навчаються в Університеті, зі свого боку, зобов'язані виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання (пункт 3 статті 63 Закону України «Про вищу освіту»).

1.5. Університет зобов'язаний вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах педагогічних, науково- педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності (пункт 1 частини третьої статті 32 Закону України «Про вищу освіту»).

1.6. У цьому Кодексі, відповідно до положень Закону України «Про освіту», терміни і поняття вживаються в такому значенні:

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил провадження академічної діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників (суб'єктів) такої діяльності та спрямовані на забезпечення довіри до результатів навчання, досліджень та творчості.

Академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього

процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом.

Заклад освіти – юридична особа публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Індивідуальний навчальний план – документ, що визначає послідовність, форму і темп засвоєння здобувачем освіти освітніх компонентів освітньої програми з метою реалізації його індивідуальної освітньої траєкторії та розробляється закладом освіти у взаємодії із здобувачем освіти за наявності необхідних для цього ресурсів.

Освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.

Викладацька діяльність – діяльність, яка спрямована на формування знань, інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових та/або фізичних якостей здобувачів освіти (лекція, семінар, тренінг, курси, майстер-клас, вебінар тощо), та яка провадиться педагогічним (науково-педагогічним) працівником, самозайнятою особою (крім осіб, яким така форма викладацької діяльності заборонена законом) або іншою фізичною особою на основі відповідного трудового або цивільно-правового договору.

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті.

Педагогічна діяльність – інтелектуальна, творча діяльність педагогічного (науково-педагогічного) працівника або самозайнятої особи у формальній та/або неформальній освіті, спрямована на навчання, виховання та розвиток особистості, її загальнокультурних, громадянських та/або професійних

компетентностей.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Якість освітньої діяльності – рівень організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, встановленим законодавством та/або договором про надання освітніх послуг.

Академічний твір – це академічний текст або такий об'єкт права інтелектуальної власності, що містить результати академічної діяльності. До академічних творів належать зокрема тексти наукового (творчого), науково-технічного та навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної випускної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших науково- та навчально-методичних праць тощо.

1.7. Загальними принципами академічної доброчесності, якими мають керуватися учасники освітнього процесу, є:

Принцип законності – суворе дотримання законодавства всіма учасниками освітньої діяльності.

Принцип чесності та порядності – інтелектуальна та особиста чесність у процесі навчання, викладання, наукових досліджень, недопущення будь-яких форм обману, неправдивих тверджень, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки.

Принцип справедливості – неупереджене ставлення учасників освітньої діяльності одне до одного, прозоре та об'єктивне оцінювання результатів діяльності.

Принцип взаємної довіри та взаємодопомоги – вільний обмін ідеями та інформацією в освітньому середовищі, співпраця та вільне продукування нових

ідей, орієнтація на суб'єкт-суб'єктну або партнерську взаємодію.

Принцип поваги – виявлення поваги як до себе, так і до інших, незалежно від віку, статі та статусу; уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками Університету.

Принцип відповідальності – сумлінне виконання своїх зобов'язань, протистояння будь-яким формам дискримінації, ганебним учинкам, негативному впливу інших осіб, здатність брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, готовність подавати приклад відповідальної поведінки.

Принцип компетентності й професіоналізму – підтримання найвищого рівня компетентності, підвищення свого рівня навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності.

Принцип прозорості – уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками Університету, прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень, освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності.

Дотримання зазначених вище принципів має бути справою доброчесності всіх без винятку членів університетської спільноти.

II. Правила та політика академічної доброчесності учасників освітнього процесу університету

2.1. Учасники освітнього процесу Університету зобов'язані:

– дотримуватися вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів Університету, не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

– дотримуватися моральних норм та правил етичної поведінки;

– відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні, дослідницькі та робочі завдання;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню славних традицій Університету;

- вшановувати та вивчати минуле Університету, творчі здобутки його визначних учених, педагогів, випускників;
- сприяти розвитку позитивної репутації Університету;
- сприяти попередженню й запобіганню різних видів порушень під час усіх видів діяльності;
- сприяти становленню та розвитку партнерських відносин між учасниками освітнього процесу;
- підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в університетському співтоваристві;
- дотримуватися принципів та правил академічної доброчесності.

2.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання індивідуальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, для групових завдань – виконання лише визначеною групою здобувачів, без втручання та/або допомоги інших осіб (якщо інше не передбачено умовами виконання завдання), під керівництвом та контролем педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, які у встановленому закладом освіти (науковою установою) порядку визначені керівниками (якщо виконання

завдання передбачає таке керівництво), та з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

2.4. Порушенням академічної доброчесності вважається згідно ст. 42 Закону про освіту:

Плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Фабрикація – вигадкування даних або фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої та наукової (творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою

отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

2.5. За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники Університету, відповідно до статті 42. Закону України «Про освіту» можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

2.6. Університет здійснює заходи із запобігання академічному плагіату – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворенню опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

2.7. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

2.8. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної

добросесності визначаються спеціальними законами та внутрішніми положеннями Університету, що затверджені вченою радою та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

2.9. Дотримання принципів і правил академічної добросесності учасниками освітнього процесу є складовою внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Університету, яка регламентується Положенням про організацію освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького.

2.10. Реалізація політики академічної добросесності Університету здійснюється через:

- діяльність Комісії з питань академічної добросесності та запобігання плагіату в освітній діяльності Університету;

- створення і функціонування системи запобігання та виявлення академічного плагіату відповідно до Положення про академічну добросесність та Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького;

- протидію будь-яким проявам неправомірної вигоди;

- інформування на веб-сайті Університету та в соціальних мережах про заходи щодо забезпечення академічної добросесності;

- проведення тренінгів і семінарів для учасників освітнього процесу з метою заохочення їх до етичної поведінки та формування навичок протидії академічній нечесності;

- формування умов для розвитку взаємної довіри й поваги між учасниками освітнього процесу;

- вивчення досвіду вітчизняних та зарубіжних закладів освіти щодо реалізації академічної добросесності в освітньому середовищі.

2.11. Питання про дотримання учасниками освітнього процесу

принципів і правил академічної доброчесності щосеместрово розглядаються на засіданнях вченої ради Університету, вчених рад факультетів/інституту, студентської ради Університету, студентських рад факультетів/інституту та засіданнях кафедр.

2.12. Контроль за дотриманням академічної доброчесності здійснюють завідувачі відповідних кафедр. За інформування здобувачів освіти про неприпустимість порушення академічної доброчесності, реалізацію заходів щодо запобігання проявам академічної нечесності на факультетах/інституті відповідають декани/директор, їх заступники та куратори академічних груп.

III. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

3.1. Усі учасники освітнього процесу в Університеті зобов'язані знати Кодекс. Незнання або нерозуміння норм цього Кодексу саме по собі не є виправданням неетичної поведінки.

3.2. Порушення норм цього Кодексу може передбачати накладання санкцій, аж до відрахування або звільнення з Університету, за поданням Комісії.

3.3. Кодекс затверджується вченою радою Університету та вводяться в дію наказом ректора Університету.

3.4. Будь-який учасник освітнього процесу має право звернутися до Комісії з метою внесення пропозицій та доповнень до цього Кодексу. Зміни та доповнення до Кодексу вносяться винятково за рішенням вченої ради Університету.

3.5. Університет забезпечує публічний доступ до тексту Кодексу через офіційний сайт.

Виконавець

Д.В. Спирінцев

ПОГОДЖЕНО

Провідний юрисконсульт

А.Є. Єрмак